

تأثیر فضا های مجازی بر کنش اجتماعی جوانان دانشجوی دختر با تأکید بر اینترنت

دکتر باقر ساروخانی^۱، دکتر غلامعباس توسلی^۲، عزیزه سید عربی نژاد^۳

چکیده

امروزه اینترنت و تأثیرات آن بعنوان رسانه ای نوین از سوی نظریه پردازان مورد توجه قرار گرفته است دلایل و زمینه های مختلف اجتماعی و فرهنگی بویژه در سطح جوانان و نقش غیر قابل اجتماعی آن در تحولات عمومی جامعه اهمیت موضوع را افزایش داده و با توجه به گسترش سریع کاربران اینترنت در ایران و ترکیب بالای جمعیت جوان آن، ضرورت مطالعه پیرامون اشکال گوناگون کنش اجتماعی جوانان را ایجاب می نماید.

در تحقیق حاضر قصد داریم تا با دیدی جامعه شناختی که مشتمل بر دو بخش نظری و میدانی است، به بررسی تأثیر اینترنت بر کنش اجتماعی جوانان دانشجوی دختر در دانشگاه تبریز بپردازیم. چهارچوب نظری تحقیق مربوط به نظریه پردازان کنش اجتماعی، رسانه ها، و فضا های مجازی، بست مدرن و گستره نوین همگانی هابر ماس میباشد. بخش میدانی که بصورت پیمایشی می باشد، با استفاده از تکنیک پرسشنامه داده ها را سنجیده، توصیف و تحلیل می نماید. نمونه تحقیق شامل ۳۱۵ نفر از بین دانشجویان دانشگاه تبریز که بین ۲۹-۱۶ سال سن دارند، می باشد. پردازشها و آزمونهای آماری مبین این واقعیت است که برخلاف تصور مرسوم، این کنش ها از ویژگی های فردی چون سن، تأهل، تحصیلات و عواملی چون میزان ساعات و هزینه استفاده و زمینه کاربرد اینترنت متأثر نیست و استدلال میشود که کنش های اجتماعی دارای ماهیتی هدفمند بوده و تفاوت های شناختی، شخصیتی، به همراه محیط های اجتماعی واقعی از قبیل نهاد های اجتماعی و همچنین اعتقادات و ارزشها در بروز آنها مؤثر است و یافته های تحقیق نشان می دهد بین حوزه عمومی اینترنت و اشکال کنش اجتماعی از قبیل خدمات اجتماعی - فرهنگی، وکالت و سازماندهی، تغییر و دگرگونی، تعلیم و تربیت اجتماعی، آگاهی از ارزشهای مذهبی رابطه معنا دار و همبستگی ضعیفی وجود دارد از اینرو استنباط می شود که کنش های واقعی را در نهاد های واقعی که افراد رفتار خود را در درون آن بنا می کنند جستجو کرد. و این احتمال وجود دارد که اینترنت در ارتباط با مبادلات و تعاملات جمعی آنلاین مورد استفاده قرار گیرد ولی الزاماً اینگونه کنش های اجتماعی کافی نیست بطوریکه افرادی که با گروههای جمعی آنلاین ارتباط دارند ممکن است به سازمانها و کلوب های محلی، بیبوندند ولی تمایلی به پذیرش نقشهای عملی برای انجام کنشی نداشته باشند از اینرو حضور اجتماعی باید در محیط های سنتی همچون مساجد و سفره خانه ها و نمونه مدرن آن در کتابخانه ها، فرهنگ سرا ها و.. اتفاق بیفتد.

واژگان کلیدی: کنش اجتماعی، اینترنت، جوانان، فضای مجازی، دانشجو

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۸۸/۳/۲۵

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۸۸/۲/۱۸

^۱ استاد گروه جامعه شناسی دانشگاه تهران

^۲ استاد گروه جامعه شناسی دانشگاه تهران

^۳ دانش آموخته کارشناسی ارشد جامعه شناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات (نویسنده مسئول)

مقدمه

دنیا از اوایل دهه ۱۹۸۰ میلادی به تدریج وارد عصر نوینی شده است. در دهه اخیر به اعتقاد بسیاری از دانشمندان حوزه های مختلف علوم اجتماعی، عرصه های مختلف زندگی اجتماعی انسان آنچنان دگرگون شده که فهم و چستی آن با بکارگیری نظریه های دوران قبل از آن عملی نیست. عصر نوین حیات بشر معمولاً با نظریه و اصطلاحات جدیدی تبیین میشود. جهانی شدن، عصر انفجار اطلاعات، پست مدرنیسم، جامعه اطلاعاتی، جامعه شبکه ای برخی از این مفاهیم اند. با رشد شتابان تکنولوژی های ارتباطات و اطلاعات، بویژه اینترنت و انتقال پرشتاب فعالیتها و به طور کلی زندگی فردی و جمعی انسان به فضاهای سایبر و محیط های مجازی، اهمیتی روز افزون یافته و مجازی شدن را به نیروی محرک تغییر محیط زندگی انسان و از آن مهمتر عامل اصلی تغییر الگوهای فکری و رفتاری و به معنایی دقیق تر «وجود انسان» تبدیل کرده است (اوحدی، ۱۳۸۰، ص ۹) و موجب آفرینش روابط اجتماعی جدید با دیگران است که همان حاصل چگونگی کنشهای اجتماعی متأثر از فضا های مجازی و اینترنت است.

کنشهای اجتماعی عمل و عکس العمل افراد را در بر گرفته و روی وقایع آن تعدیل میشود و با گرایشهای فکری سازمان می یابد رو به سوی هدفی دارد (کی روشه، ۱۳۷۹، ص ۴۵، اوحدی، ۱۳۸۰، ص ۹۰) و در ابعاد سیاسی، اجتماعی و فرهنگی شامل اشکال گوناگون: ۱- خدمات اجتماعی ۲- تعلیم و تربیت اجتماعی ۳- تغییر و دگرگونی ۴- آگاهی دادن اجتماع ۵- حمایت و وکالت ۶- سازماندهی انجمن و اجتماع، می باشد (Hardaway, 2008) که در زندگی انسانها نقش به سزایی دارد.

با رشد و گسترش فناوری ارتباطی در کشور، مراکز دانشگاهی از جمله دانشگاه تبریز خیلی سریع با این پدیده آشنایی پیدا کرد و این پدیده منجر به تغییراتی در ارزشها و نگرشها و زندگی افراد به ویژه قشر جوان دانشجو گردید که پیامد های آن انکار ناپذیر است.

این مقاله با تأکید بر همین ضرورت که نتیجه یک پژوهش پیمایشی _ دانشگاهی است، در پی تبیین این واقعیت جامعه شناسی است لذا به عنوان یک مسئله اجتماعی بویژه اینکه مطالعه جدی که در باره تأثیر تحولات مذکور در مورد دختران انجام نگرفته است تأثیر اینترنت بر ابعاد کنش اجتماعی را در چهار چوب نظریات جامعه شناسی مورد بررسی، توصیف و تحلیل قرار می دهد.

بیان مسأله

رسانه های نوین اطلاعاتی و در رأس آن اینترنت ، موجب نوسازی فرآیندها اجتماعی است . این تکنولوژی تمام جنبه های زندگی مردم را تحت الشعاع قرار داده است (جهانگرد، ۱۳۸۴، ص ۳). بیل گیتس [۱] معتقد است تحت تأثیر فضاهای مجازی جدید که در آن تلویزیون ها و کامپیوترها به یک شبکه جهانی هوشمند جهانی مرتبط هستند عناصر رفتاری انسانها شکل خواهند گرفت و این شبکه ها ستون فقرات ساختار اجتماعی ما را تشکیل می دهند (کاریزی، ۱۳۸۱، ص ۳۲۹) فرهنگ مجازی واقعی تا حد واقعیت مجازی مورد قبول واقع میشود که استفاده مناسب از آن برای بالا بردن سطح دانش مان نیروی نهفته زیادی دارد . استفاده نادرست ممکن است زیانهای زیادی به همراه داشته باشد (همان ، ص ۹) خصوصاً برای نسلی که در مقایسه با نسل قبل ، بامحرکهای فراوانی مواجه است (عطاران، ۱۳۸۳، ص ۱۹۸).

اینترنت ، این فناوری جدید ، جایی بین دو سوی (قطب) جبرگرایی فنی و سازه ی اجتماعی قرار دارد و ، در انواع فعالیتهای آدمی رخنه کرده است (پاترشیا، ۱۳۸۲، ص ۴۰۳). شکل و شرایط کنش اجتماعی و تجربه انسانی را در سرتاسر جهان تعیین می کند (کاستنز، ۱۳۸۵، ص ۱۳).

ایران از جوانترین کشورهای دنیاست . شناخت مقوله جوانی بیش از پیش با تأثیرات تکنولوژیکی عصر جدید بویژه با راه اندازی شبکه جهانی اینترنت آمیخته است ، جوانان خود عاملین فعال و دخالتگر در محیط پیرامون خود هستند . آنان از شرایط پیرامون خود تفسیری دارند و برمبنای دریافت و تفسیر خود کنش هایشان را شکل می دهند . هیچ کس بیش از خود آنها از معنای کنش و رموز رموز آنها آگاه نیست . جوانان ممکن است این سوال را پرسند که تکنولوژی ارتباطاتی چه نقشی را در زندگی آنان بازی می کند ؟ بویژه اینترنت که جوانان را قادر به اتصال محلی ، ملی و همینطور جهانی بطریق راههای ناموازی می سازد . از سوی دیگر معمولاً جوانان تکنولوژیهای جدید را قبول می کنند (Thaylor, 2001).

تکنولوژیهای جدید در حالیکه موجب فراهم آمدن افزایش آگاهیهای جامعه شده (Uhlr, 1997) در داخل این محیط های ارتباطی ، کنش اجتماعی معاصر مثل یک شبکه در حال گسترش با پوشش جهانی شرح داده میشود (Duming, 1989, pp6-7) . لذا با توجه به جامعه امروز تحول و اثرات آن بر کنش جوانان بویژه جوانان دانشگاهی مسئله مهمی است که باید کارشناسانه بررسی و فواید و تبعات منفی آن در آینده دور و نزدیک مورد توجه قرار گیرد . اکنون

به دنبال یافتن پاسخ این سوال که آیا فرآیند شناخت برای کنشگران اجتماعی در هر دو فضا (مجازی و واقعی) مشابه و یکسان رخ می دهد و آیا فضای مجازی را می توان جایگزین فضای واقعی دانست در این مقاله به این موضوع که چگونه اینترنت بر اشکال کنش اجتماعی تأثیر گذار است و این الگوها را با خود همراه می کند پرداخته میشود .

ضرورت و اهمیت پژوهش

فرهنگ رسانه ای با برتری رسانه اینترنت فراگیرترین و مسلط ترین فرهنگ تأثیرگذار در جامعه است (معینی، ۱۳۸۴، ص ۱۸). با رشد شتابان تکنولوژی ارتباطات ، دو روند بزرگ و اثر گذار و متعامل "جهانی شدن و مجازی شدن" و انتقال زندگی انسانها به فضاهای سایبر ، مجازی شدن به عامل اصلی تغییر الگوهای فکری و رفتاری بخش عظیمی از انسانها بویژه جوانان می باشد (اوحدی، ۱۳۸۰، ص ۹) که زمینه بکارگیری این ابزار ارتباطی و گسترش شبکه ای از این دست در کشورهای در حال توسعه از جمله در کشورمان ایران گریز ناپذیر است (معینی، ۱۳۸۴، ص ۱۸). با توجه به جمعیت جوان کشور و گسترش روز افزون کاربران اینترنت در ایران با حدود ۲۳/۰۰۰/۰۰۰ کاربر باصرب نفوذ ۳۴/۹٪ تا زمان این پژوهش که مقام چهارم در خاورمیانه را به خود اختصاص داده و از سوی مرکز ثقل این تأثیر نیز روی نسل در حال رشد جوانان است که با ارتباطات اینترنتی و ورود به شاهراههای اطلاعاتی در فضاهای مجازی ، طیف وسیعی از کاربران بخصوص جوانان تحصیلکرده را با هرنوع سلیقه ای تغذیه می کند. از این رو به تبع آفرینش انواع جدید کنش اجتماعی ، اشکال تازه ای از عمل و شیوه های جدیدی از اعمال قدرت می آفرینند (اوحدی، ۱۳۸۰، ص ۹) بدین ترتیب تأثیرات متفاوت وجدی آن بر کنش های اجتماعی دانشجویان و تأمل در جنبه های مختلف دنیای مجازی که با سرعتی سرسام آور در ابعاد اجتماعی ، فرهنگی ، اقتصادی ، سیاسی در دنیای واقعی نفوذ کرده و بطور لاینقطع در جریان تغییر ، تکمیل و یا تخریب این ابعاد است (Zizek, 1996, p195).

از اینرو انجام پژوهشهای جدی در حوزه های مختلف متأثر از اینترنت امری ضروری بنظر میرسد و شناخت نقاط ضعف و قوت فن آوریهای نوین ارتباطی بدون مطالعه ، بررسی و تحقیق همه جانبه میسر نیست از رهگذر چنین مطالعاتی است که می توان آینده نگری کرد و افق پیش روی جامعه را ترسیم نمود .

پیشینه تحقیق

فضاهای مجازی بویژه اینترنت پدیده ای بسیار جدید بوده و چندان تجربه ای وجود ندارد که بتواند موضوع پژوهشهای دقیق و معتبر قرار گیرد. علاوه بر این تغییرات تکنولوژیک آنچنان سریع است که بیشتر پژوهشهایی که در دهه ۱۹۸۰ انجام شده دیگر برای روندهای اجتماعی دهه ۱۹۹۰ و همینطور برای دهه ای اخیر یعنی دقیقاً همان لحظه تاریخی ای که فرهنگ نوین ارتباطی در حال شکل گیری است کاربردی ندارند (کاستلز، ۱۳۸۵، ص ۴۱۶).

مطالعات انجام شده در ایران

- مریم رفعت جاه و علی شکوری در مقاله خود موضوع تأثیر اینترنت بر روی هویت اجتماعی و شخصی دختران جوان را مورد مطالعه قرار داده یافته های پژوهش نشان می دهد بین دخترانی که از این امکانات استفاده میکنند و آنهایی که استفاده نمیکنند به لحاظ هویت دینی، قومی، شخصی تفاوت معنی داری وجود دارد.

- نوشین آقاجانی در رساله کارشناسی ارشد خود در دانشگاه آزاد واحد علوم تحقیقات در سنجش تأثیر اینترنت بر روابط اجتماعی و ارتباطی کاربران به این نتیجه رسیده است که استفاده از اینترنت با آگاهی همراه نبوده و تأثیر مثبت و منفی بر روی روابط اجتماعی و ارتباطی کاربران ایجاد میکند.

- آرزیتا پورطرق عوامل اجتماعی موثر بر میزان استفاده از اینترنت و تأثیر آن را مورد بررسی قرار داده و به نظر وی انقلاب اطلاعاتی علاوه بر فرصتها و تهدیدهای را به همراه دارد - بهزاد دوران در رساله دکترایش تأثیر تجربه فضای سایبرنتیک را در سطح خانواده - همالان و جامعه سنجید ولی نتیجه تحقیق رابطه معناداری میان تجربه فضای سایبر و هیچ یک از هویت های اجتماعی از قبیل هویت خانواده - هویت همالان آشکار نداشت.

مطالعات انجام شده در کشورهای خارجی

- مفهوم اعتیاد به اینترنت برای اولین بار در پژوهشی مقدماتی توسط یونگ یانگ مطرح شد. یانگ در بررسی هایش به این نتیجه رسید که وابستگان به اینترنت بیشتر تازه واردان بودند. بدانگاه که حالت شتاب زدگی، انگیزختگی ناشی از این جهان مجازی اندکی فروکش میکند، وی

همچنین به این نتیجه رسید که افراد با موقعیت اقتصادی و اجتماعی بالا و نیز افراد با تحصیلات بالاتر بیشتر در معرض این اختلال قرار دارند (ولیس، ص ۳۲۹).

یافته های اصلی پروژه شبکه خانگی دانشگاه کارنگی ملون در تحقیقی که در نمونه ای از خانواده ها (پیتز برگ، ۱۹۹۵، ص ۹۶) انجام دادند بیان میدارد که :

(۱) به طور کلی تأثیرات استفاده از اینترنت بر ارتباطات شخصی، مشارکت اجتماعی، سلامت و دانش یا قابل اغماض و یا مثبت بود و شرکت کنندگانی که از اینترنت بیشتر استفاده می کردند افزایش بیشتری در میزان دایره اجتماعی دور و نزدیک و تعامل رو در رو با دوستان و خانواده نشان می دادند اما آگاهی کلی با استفاده از اینترنت تغییری نشان نداد.

(۲) ارتباط استفاده از اینترنت با افزایش در مشارکت اجتماعی برای برون‌گرایان قویتر بود. در واقع این تأثیرات در جهت مخالف برای درون‌گرایان بود.

- کریستوفر ساندرز [۲] بر اساس یک پژوهش با عنوان "نقش استفاده از اینترنت در افسردگی و انزوای اجتماعی نوجوانان حاصله نشان می‌دهد که استفاده زیاد از اینترنت با پیوند ضعیف اجتماعی مرتبط است این نتایج جهت گیری خاصی را نشان نمی‌دهند. تعاملات سن و استفاده از اینترنت بیانگر تأثیرات مثبت متفاوتی برای نوجوانان و بزرگسالان است. این نتایج نشان میدهد که استفاده از اینترنت بر نوجوانان بیشتر از طریق تأثیر بر کیفیت تعاملات آنان با وابستگی های نزدیک محلی خانواده و دوستان نزدیکی که حمایت اجتماعی را فراهم می کنند تأثیر میگذارد در حالیکه بر بزرگسالان بیشتر از طریق تعاملات محلی و دور با همکاران، دوستان و خویشاوندان اثر می گذارد.

جان تیلور گاتر (۱۹۹۹) درباره وسعت دنیای مجازی می گوید: تلویزیون و رسانه ها فرصت تجربه دنیای حقیقی و آشنا شدن با واقعیت های جذاب و نشاط آور و حتی مخاطره انگیز را از کودکان سلب و آنها را بی حوصله و حسود بار می آورد. گاتر معتقد است کودک را با دنیای واقعی آشنا، کنیم طبیعت مابقی کارها را انجام می دهد (پاتریشیا ولیسبه نقل از ساندرز).

به نظر ترکل اینترنت کاربران را ذاتاً بیشتر اجتماعی تر میکند که وی آنرا تأثیر هواکشی مینامد. یعنی کسانی که منزوی هستند میتوانند شانس برای تغییر خود به وسیله اینترنت و بدنبال آن در زندگی واقعی داشته باشند. به نظر کرات و همکاران، استفاده از اینترنت را با کاهش ارتباط

تأثیر فضا های مجازی بر کنش اجتماعی جوانان دانشجوی دختر با تاکید بر اینترنت..... ۱۳۷

خانوادگی و محافل اجتماعی ، محلی همراه بود . و شرکت کنندگان بویژه نوجوانان به انزوا و افسردگی روز افزون دچار شده بودند (کریستوفر، ۲۰۰۰) .

هدف تحقیق

هدف این تحقیق شناخت تأثیر فضاهای مجازی بر کنش اجتماعی جوانان دانشجو در دانشگاه تبریز میباشد . اهداف این پژوهش در دو بعد آرمانی و کلی به بررسی این مهم می پردازد . هدف غایی این پژوهش ارائه پیشنهادهایی برای بکارگیری روشهای مناسب جهت بهره گیری از این فناوری جدید برای کاربران جوان و ایجاد زمینه ای مناسب به منظور استفاده جوانان از آن بعنوان مکمل جهان واقعی می باشد .

هدف کلی این پژوهش ، مطالعه و تعیین کنش های اجتماعی حاصل از تأثیر فضاهای مجازی اینترنت بر جوانان دانشجوی دختر بین سنین ۲۹-۱۶ دانشگاه تبریز می باشد .

هدف اختصاصی (جزئی)

- تعیین میزان کنش اجتماعی جوانان و رابطه آن با میزان کاربری اینترنت
- تعیین میزان وکالت و سازماندهی جوانان و رابطه آن بامیزان کاربری اینترنت
- تعیین میزان خدمات و رابطه آن با میزان کار بری اینترنت
- تعیین تعلیم و تربیت و رابطه آن با میزان کاربری اینترنت
- تعیین تغییر و دگر گونی و رابطه آن با میزان کاربری اینترنت

مبانی نظری تحقیق : کنش اجتماعی و فضای مجازی

ابتدا به بحث در باره فضای مجازی و اینترنت پرداخته و آنگاه به اثر آن بر فضای واقعی در اشکال کنش اجتماعی می پردازیم .

واژه مجازی [۳] عبارتی است که در دنیای اینترنت ، رسانه ها و ارتباطات بسیار شنیده میشود از اوایل دهه ۱۹۹۰ میلادی مورد استفاده پژوهشگران قرار گرفت (عطاران، ۱۳۸۳، ص ۱۲۳) .

بدین منظور بحث هایی در مورد تأثیر اینترنت بعنوان رسانه تعاملی برگسترش ارتباطات و چگونگی به کارگیری آن مورد توجه قرار گرفت (پولا، ۲۰۰۱) . فیشر در تئوری های جدید کنش اجتماعی ، بحث میکند که ما باید حالا اجتماع را براساس کنش اجتماعی خارج از محدوده و مرزبندی ملی و هم چون یک پدیده جهانی مرور کنیم (Fisher, 1997, p54) .

الکینس تأکید دارد. جهان مجازی، جهانی به موازات زندگی واقعی است و هرآنچه در جهان واقعی وجود می‌آید در جهان مجازی به نوعی تکرار میشود بطوریکه رابطه آن را یک رابطه انعکاس هندسی دانسته و آنها را دو جهانی شدن به هم چسبیده لقب داده‌اند. فضای مجازی دنباله تصویرگری رماتیک دهه‌های ۱۸۳۰ و ۱۸۴۰ است از نظر ویب تصاویر مرزهای فضای مجازی نشانه پسامدرن از انسان محصور به یک غیرانسان نامحصور به کامپیوتر است

از نظر Olalquiaga، بهره‌گیری از اینترنت را میتوان اوج تجربه‌ی پست مدرنی نامید چرا که هیچ سلطه‌ای بر اینترنت وجود ندارد. اینترنت هیچ ساختار طبقاتی ندارد و هرکس میتواند به اینترنت دسترسی داشته باشد. مهم نیست، که از کجا بدان راه یافته است (Cronin, 2002). ترکل معتقد است اینترنت که در جهان پست مدرن، مجال تجربه‌های انعطاف‌پذیر و متنوعی را برای افراد فراهم آورده است (عطاران، ۱۳۸۳، ص ۱۹۹).

به نظر گیدنز فضای پست مدرن به یک معنا مبتنی بر، فردیت بوده و بر خلاف فردیت پست مدرن فردیت مدرنیته قائم به ذات نبوده و پیوستگی میان خود و دیگران را نادیده نمی‌گرفت در پست مدرن روابط اجتماعی محدود به مکان مشخص نمی‌شود (همان، ص ۱۹۸).

رایمر [۴] می‌گوید جامعه پست مدرن سه ویژگی دارد:

۱- مشارکت در فضای عمومی مشترک.

۲- اختلاط نقش‌های خصوصی و عمومی.

۳- جدا شدن محیط مادی و اجتماعی.

این سه مشخصه بر جوانان تأثیر می‌گذارد، آنان دائماً با محرک‌های جدید و انواع متفاوت رفتار آشنا میشوند. هویت نامشخص و دائماً متحولی را می‌آفریند (همان، ص ۲۰۰).

به نظر گیدنز، جهان پست مدرن با عدم قطعیت و مخاطره‌رو به روست (عطاران، ۱۳۸۳، ص ۱۹۸).

بلا و همکاران (۱۹۸۵) می‌گویند افراد می‌توانند برگرایشات فردگرایانه و خود خواهانه خود به نفع دستیابی به منافع حاصل از کنش مسئولانه در چارچوب یک نظم اجتماعی متعالی و اخلاق‌گرایانه فائق آیند. فضای سایبرمجاری ارتباطی ما را گسترش میدهد اما خود ماهیت ارتباط را به شکل بنیادی تحت تأثیر قرار نمیدهد..

کاستل از ظهور هویت های مقاوم در هیأت جمع های دینی ، فرهنگی ، ملی ، قومی و محلی سخن می گوید و یاد آور میشود که این هویت های جدید را میتوان در سه مقوله جای داد و از آنها تحت عنوان " هویت مشروعیت بخش " ، " هویت مقاومت " و " هویت برنامه ای " یاد میکند (کاستل، ۱۳۸۴، ص ۲۲).

هویت نوع اول (مشروعیت بخش) : در درون حکومتها یا دولتهای ملی ایجاد میشود یعنی مجموعه ای از سازمانها و نهادها و همچنین مجموعه ای از کنشگران اجتماعی سازمان یافته و ساختارمند شکل میگیرد . دومین نوع هویت (هویت مقاومت) : به تعبیر کاستل این هویت غالباً از بطن احساس بیگانگی ، احساس خشم علیه تبعیض نا عادلانه سیاسی یا اجتماعی بر می خیزد . هویت نوع سوم (هویت برنامه دار) : سبب ظهور کنشگران اجتماعی میشود که به نحو دسته جمعی عمل می کنشگران اجتماعی ، هویت های جدید می سازند که موقعیت آنان را در جامعه از نو تعریف میکند . کاستل بر این باور است که در جامعه شبکه ای هویت های برنامه دار به مثابه استمرار مقاومت جمعی یا گروهی ساخته می شوند . اگر این تحلیل درست باشد این مسئولیتی است که تنها بردوش روشنفکران قرار ندارد بلکه دولت ملی نیز در آن سهم و شریک است (کاستل، ۱۳۸۵، ص ۲۳).

فرنیک (۱۹۹۷) بر این باور است که دموکراسی و هویت واقعی در فضای سایبر و محتوی اجتماعات مجازی یافته نمیشود ، بلکه بیشتر در ساخت روابط اجتماعی میتوان آنها را یافت . در نتیجه هرکس میتواند چنین استدلال کند که حوزه مجازی به طور بنیادی با حوزه عمومی متفاوت است . این حوزه تحت سلطه صاحبان بورژوازی کامپیوتر است (Papacharissi, 2004).

مهمترین مثال برای حوزه ی عمومی در اینترنت ، امکان شکل گیری اجتماعات مجازی است ، که با ایجاد شبکه های روابط اجتماعی به بحث و گفتگوی اینترنتی و تعامل با هم میپردازند (پا چارسی، ۲۰۰۴، ص ۳۸۴) و نظر "راین گلد دارای اجزاء زیر میباشد (گاتیکر، ۲۰۰۱، ص ۱۶۸):

الف) روابط بین فردی که شبکه ای اجتماع را بر می سازد .

ب) دسترسی آسان و آزاد جهت دسترسی به اجتماع .

پ) ملاقات های شخصی .

ت) دیالوگ ، باز خورد و تقسیم جزئیات .

ث) یک تاریخ مشترک .

نقد ایده « اینترنت به عنوان حوزه عمومی » را میتوان حول سه محور قابل ساماندهی کرد :

الف - دسترسی به اطلاعات

دسترسی به اینترنت فعالیت سیاسی در سطح بالا یا گفت و گوی سیاسی روشنفکرانه را تضمین نمیکند. اینترنت یک فضای عمومی [۵] عرضه میکند اما حوزه عمومی [۶] را به وجود نمی آورد (دسترسی به اطلاعات، به طور خودکار از انسانها، شهروندان آگاه تر و فعال تر نمی سازد. اگر چه دسترسی به اطلاعات سودمند است، اما پتانسیل دموکراتیزه کردن رسانه اینترنت به عوامل دیگر وابسته است) (Papacharissi, 2004).

ب - جهانی یا قبیله‌ای شدن

هیل و هاجز (۱۹۸۸) بر این نکته تأکید کردند که پتانسیل تکنولوژیکی برای ارتباطات جهانی، تضمین نمی کند که انسان های متفاوت که از پیشینه فرهنگی متفاوت نیز برخوردارند، بیشتر و بهتر یکدیگر را درک کنند.

پ - تجاری سازی

اینترنت بخشی از یک جهان سیاسی و اجتماعی است. مک چسنی (۱۹۹۵) استدلال می کند که اینترنت، سرمایه داری، فرهنگ مبتنی بر ارزش های تجاری را تشویق می کند و میل به آن دارد که تمام زوایای زندگی فرهنگی را به گونه ای تجاری بسازد که ایجاد یا بقای سازمانهای فرهنگی و سیاسی غیربازاری دشوار شود (Papacharissi, 2004).

هابرماس معتقد است تبلیغات، حقایق ساختگی، انجام گفتگوهای صادقانه را دشوار کرده و دسترسی به اجماع عملاً غیرممکن به نظر می رسد (Poster, 1995).

بریزلو نتیجه می گیرد که فقدان مسئولیت و تعهد یکپارچه و منسجم، پتانسیل واقعی اینترنت به عنوان یک حوزه عمومی را خنثی می سازد وی استدلال می کند که اینترنت نوعی احساس جامعه گرایی را ترویج می کند اما باید منتظر ماند و دید که آیا این احساس به همبستگی منجر میشود یا خیر. اما گمنامی و فقدان مکانی و فشرده گی و تراکم اینترنت، برای همبستگی مخرب است (عطاران، ۱۳۸۳، ص ۱۰۹).

ارتباطات آن لاین، اغلب نوعی تخلیه احساسات و عواطف ویوان آن چیزی است که ابرامسون و همکارانش (۱۹۹۸) آن را « افکار عجولانه » تا گفتگوی متمرکز و عقلانی نامیده اند. مشارکت

گسترده در مباحث سیاسی ، به طور خودکار به بحثی که موجب ترویج آرمانهای دموکراتیک گردد ، منتهی نمیشود (Papacharissi,2004).

از این دید سیلان فزاینده اطلاعات موجود در اینترنت موجب گردیده است تا مردم دچار نوعی کرختی و بی حسی ناشی از زیاده خوری و اشباع شدن از انبوهی از اطلاعات غیر ضروری و اغلب نادرست و بی اعتبار شوند و بواسطه عرضه مفهومی نادرست از ماهیت عملکرد سیاسی موثر ، اندیشه افراد را از مسائل و اصلاحات اجتماعی نیازمند کنش جمعی دور می سازند (Minneapolis,2002).

استدلال بر این است که سرگرمی و فضاهای مجازی اینترنتی عموماً به تقلیل سرمایه اجتماعی ، انزوا و بریدگی از مشارکتهای محسوس و عینی (کرات، ۱۹۹۸)، تغییر روابط از اجتماعات و گروههای آشنا به اجتماعات شبکه ای (مافلوسی، ۱۹۹۶؛ ولمن، ۲۰۰۱) ، سوگیری جوانان به سوی آموزش موزاییکی (راشکوف، ۱۹۹۶) و نیز قطعه قطعه شدن افراطی [۷] سلیقه ها و خرده فرهنگها و در نتیجه توده وار سازی [۸] (شیلر، ۱۹۶۳؛ نیومن، ۱۹۹۱) می انجامد .

فرضیه های تحقیق

- بین سن و کنش رابطه وجود دارد .
- بین تأهل و کنش رابطه وجود دارد.
- میزان کنش با توجه به میزان استفاده از کامپیوتر متفاوت است
- بین استفاده از کامپیوتر شخصی و میزان کنش رابطه وجود دارد
- بین جنبه مفید بودن کامپیوتر و کنش رابطه وجود دارد
- بین اینترنت و وکالت و سازماندهی همبستگی وجود دارد
- بین اینترنت و خدمات همبستگی وجود دارد
- بین اینترنت و دگرگونی همبستگی وجود دارد
- بین اینترنت و تعلیم و تربیت همبستگی وجود دارد

روش تحقیق

آنجایی که واحد تحلیل تحقیق، فرد است، روش پیمایشی یا زمینه یابی به عنوان مناسب ترین روش جمع آوری اطلاعات برآورد گردید. در این زمینه از فنون پرسشنامه به عنوان مهمترین ابزار برای گرد آوری اطلاعات و سنجش پذیر کردن کنشهای اجتماعی از ۳۱۵ دانشجویان دختر که به عنوان نمونه تحقیق به روش تصادفی ساده انتخاب شد، استفاده شده است.

جمعیت آماری و جمعیت نمونه تحقیق

جامعه آماری این پژوهش دانشجویان دختر دانشگاه تبریز که در سال ۱۳۸۷ در سنین بین ۲۹-۱۶ سال که حداقل یکسال تمام کاربر اینترنت بوده اند، میباشد. در این تحقیق از فرمول کوکران استفاده شده است (ساروخانی، ۱۳۷۸، ص ۱۳۵). تعداد نمونه (۳۱۵) تعیین گردید. اعتبار شاخص ها از طریق مراجعه به صاحب نظران مربوطه و اساتید دانشگاه بر مبنای اعتبار صوری و ارسای شد و ضرایب آلفای کربناخ با بیش از ٪ ۷۵ پایایی و قابلیت اعتماد پرسشنامه را نشان داد.

تعریف مفاهیم و متغیرها

جوانان: طبق تعریف پذیرفته شده از طرف اکثر جوامع بین المللی جوانی از ۱۵ سالگی تا ۲۹ سالگی را در بر میگیرد.

دانشجو: افرادی که در مراکز آموزش رسمی تحصیل می کنند و شامل سطوح لیسانس، فوق لیسانس و بالاتر میباشد.

اینترنت: دنیای مجازی حاصل از انقلاب دیجیتالی است (معینی، ۱۳۸۴: ۱۰۷). اینترنت سیستم عظیم و جهانی متشکل از انسان، اطلاعات و رایانه است (عبادی، ۱۳۸۳، ص ۵۷).

فضای مجازی: محیطی مشتمل بر شبکه های آن لاین و آنارشیک است که برای تبادل نسبتا بدون میانجی میان افراد را بوجود می آورد (اسمیت، ۲۰۰۰، ص ۱۹۴ و کاستلز، ۱۳۸۴، ص ۱۷).

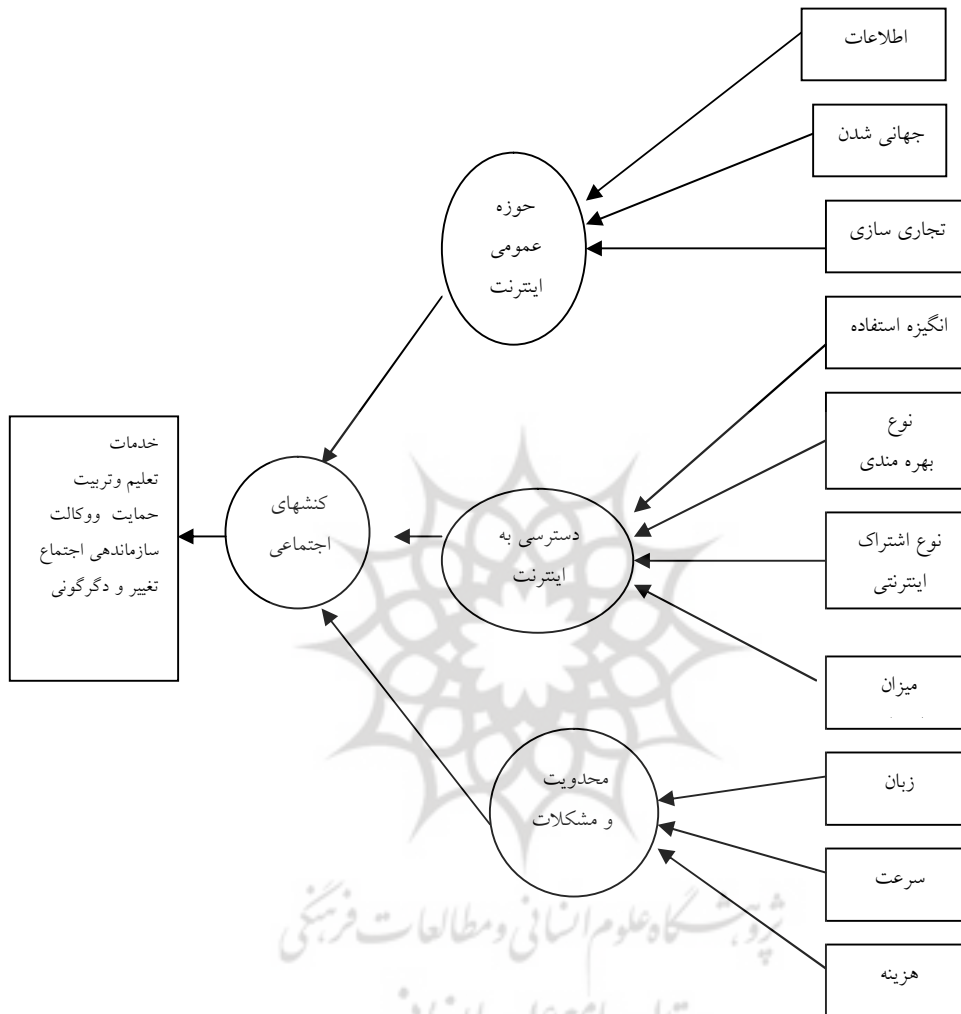
کنش اجتماعی: کنش اجتماعی نمونه ای از یک مفهوم چند بعدی است مؤلفه های بعد اجتماعی و فرهنگی را: ۱- خدمات اجتماعی ۲- تعلیم و تربیت اجتماعی ۳- تغییر و دگرگونی و بعد سیاسی را: ۱- آگاهی دادن اجتماع ۲- حمایت و طرف داری، وکالت ۳- سازماندهی انجمن و اجتماع، تشکیل می دهند.

مفهوم کنش اجتماعی که یک مفهوم پوشیده و پیچیده است در پرسشنامه به صورت گویه های عینی تر به عنوان شاخصهای اندازه گیری مفهوم کنش تعبیه و به صورت کمی سنجیده شدند . پاسخها در مقیاس لیکرت و در چهار گزینه بسیار مخالف ، مخالف ، نظری ندارم ، موافق و بسیار موافق تنظیم گردید که به همین ترتیب نمرات ۱ تا ۵ به آنها تعلق گرفت . نمرات پاسخها [۹] با یکدیگر جمع شدند و نوع کنش پاسخگو مشخص گردید .

متغیرهای مستقل موضوع تحقیق

متغیرهای مستقل شامل : هزینه ، سرعت ، میزان تسلط به زبان ، انگیزه استفاده ، نوع بهره مندی از اینترنت ، نوع اشتراک اینترنتی ، میزان استفاده ، اطلاعات ، جهانی شدن ، تجاری سازی و چند متغیر جزئی دیگر می باشد ، و هر یک از این متغیرها در چندین متغیر کمی و کیفی مهم و تعیین کننده به ترتیب در سه بخش - حوزه عمومی - میزان دسترسی به اینترنت - محدودیت و مشکلات که به ترتیب زیر قابل دسته بندی میباشد :

شکل شماره (۱) عوامل مؤثر بر کنش اجتماعی را نشان میدهد .

شکل شماره (۱) عوامل مؤثر بر کنش اجتماعی

یافته های تحقیق

یافته های تحقیق در دو بخش: الف - ویژگی های اجتماعی و اقتصادی افراد نمونه ب - مطالعه و تحلیل رابطه ی استفاده از اینترنت و کنش اجتماعی مورد بحث و بررسی است.

الف) ویژگی اجتماعی و اقتصادی افراد نمونه

نحوه توزیع افراد نمونه برحسب کلیه متغیرها بررسی شده و در جداول توصیفی تنظیم گردیده و مجموع نمونه های مورد مطالعه در این پژوهش ۳۱۵ نفر میباشد.

تأثیر فضا های مجازی بر کنش اجتماعی جوانان دانشجوی دختر با تاکید بر اینترنت..... ۱۴۵

۵۴.۹ درصد (۱۷۳ نفر) از افراد جمعیت نمونه را گروه سنی ۲۱ الی ۲۵ سال تشکیل می دهند .
در خصوص وضعیت تأهل حدود ۹۱.۴ درصد دانشجویان کاربر اینترنت جامعه نمونه را گروه مجردین تشکیل می دهند که در مقایسه با متأهلین که تنها ۸.۶ درصد میباشد رقم بسیار بالایی را نشان می دهد .

اگر افراد نمونه را از نظر میزان تحصیلات به ۳ طبقه تقسیم کنیم طبقه اول که دارای میزان تحصیلات لیسانس هستند حدود ۸۷.۶ درصد از جامعه آماری را تشکیل می دهند .
از میان انواع مشترکین اینترنتی ۵۳ درصد کاربران دارای اشتراک ساعتی میباشند که به نظر میرسد مطلوبترین نوع اشتراک برای کاربران در مقایسه با سایر اشتراک ها می باشد .
به لحاظ میزان استفاده از اینترنت ، ۳۲/۴ درصد از پاسخگویان روزانه کمتر از ۲۰ دقیقه و ۸/۶ درصد پاسخگویان روزانه بیش از ۲ ساعت با اینترنت کار می کنند و در مجموع کاربرانی که روزانه کمتر از ۲۰ دقیقه از اینترنت استفاده می کنند تقریباً ۴ برابر کاربرانی است که روزانه بیشتر از ۲ ساعت از اینترنت استفاده می کنند .

بررسی ها نشان می دهد که ۸۷.۶ درصد پاسخ گویان از استفاده کنندگان اطلاعات گوناگون اینترنت می باشد . که ۶۷.۹ پاسخگویان که در هنگام استفاده از اینترنت هزینه می پردازند حدوداً دو برابر کسانی است که بطور رایگان از اینترنت استفاده می کنند .

ب) تبیین داده ها

مطالعه و تحلیل رابطه استفاده از اینترنت (حوزه عمومی) و تأثیر آن بر کنش اجتماعی فرضیه : به نظر میرسد بین میزان کنش با توجه به میزان استفاده از اینترنت تفاوت معنی داری وجود دارد ، نتایج در جدول (۱) آمده است .

جدول شماره (۱) نتایج آزمون آنالیز واریانس بین متغیر X و Y

منبع تغییرات	جمع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مربعات	نمقدار	سطح معناداری
واریانس بین گروهی	۳۸.۷۶۱	۳	۱۲.۹۲	۰.۲۱	۰.۸۹
داخل گروهها	۱۷۲۴۴.۴۵۶	۲۸۰	۶۱.۵۸۷		
جمع	۱۷۲۸۳.۲۱۷	۲۸۳			

طبق جدول شماره (۱) چون سطح معناداری (۰.۸۹) و بالای ۰.۰۵ است لذا فرضیه رد میشود و برطبق نتایج آزمون مقایسه میانگین ها تفاوت بین میانگین های دو گروه معنی دار نیست و رابطه

معناداری بین میزان استفاده و کنش اجتماعی جوانان وجود ندارد لذا ورود به دنیای مجازی و دسترسی به حجم نامحدود اطلاعات که گاهی مروج فرهنگ فرد گرایانه آن است جوانان را دچار گیجی و از خود بیگانگی میکند .

آزمون روابط

پرسش مربوط به این فرضیه بود که آیا بین حوزه عمومی اینترنت و وکالت و سازماندهی رابطه معناداری وجود دارد .

جدول شماره (۲) نتایج آزمون همبستگی پیرسون بین حوزه عمومی اینترنت و وکالت و سازماندهی

آزمون آماری	حوزه عمومی اینترنت و وکالت و سازماندهی
ضریب همبستگی اسپیرمن	۰/۲۶۶
سطح معناداری	۰۰۰
تعداد معتبر	۲۹۳

بر طبق جدول (۲) ضریب همبستگی برابر با ۰.۲۶۶ بوده از اینرو بین اینترنت و وکالت و سازمان دهی رابطه مستقیم و ضعیفی وجود دارد و سطح معناداری آن کمتر از ۰.۰۵ و مطلوب میباشد . اما سازماندهی اجتماعی را باید در جامعه واقعی جهت جوابگوی نیازهای اجتماعی از جمله هویت جویی ، پویایی و الگو پذیری جوانان تقویت نمود .
فرضیه : رابطه بین اینترنت و خدمات .

جدول شماره (۳) نتایج آزمون همبستگی پیرسون بین حوزه عمومی اینترنت و خدمات

آزمون آماری	حوزه عمومی اینترنت و خدمات
ضریب همبستگی اسپیرمن	۰/۲۴۴
سطح معناداری	۰۰۰
تعداد معتبر	۲۹۱

طبق جدول مذکور رابطه میزان حوزه عمومی اینترنت با خدمات اجتماعی معنادار است و بین آنها همبستگی مستقیم و ضعیفی وجود دارد و از تحلیل داده ها می توان نتیجه گرفت که اینترنت و فضاهای مجازی نتوانسته متغیر مهمی در رفتارهای خیرخواهانه باشد از اینرو حضور جوانان در برنامه ملی داوطلبانه جهت نهادینه کردن خدمات اجتماعی ضروری می نماید .

فرضیه : به نظر می رسد بین اینترنت و آگاهی همبستگی وجود دارد

جدول شماره(۴) نتایج آزمون همبستگی پیرسون بین حوزه عمومی اینترنت و آگاهی

آزمون آماری	حوزه عمومی اینترنت و آگاهی
ضریب همبستگی اسپیرمن	۰/۳۷
سطح معناداری	۰۰۰
تعداد معتبر	۲۹۷

بر طبق آزمون آماری جدول شماره(۴) بین دو متغیر حوزه عمومی اینترنت و آگاهی در سطح معنا داری (۰/۳۷) همبستگی مستقیم و ضعیفی وجود دارد و از اینرو اینترنت نتوانسته بطور کامل توانایی آگاه ساختن عموم و قدرت نقد و انتقاد را بوسیله پیغام دادن ایجاد کند .

فرضیه : به نظر می رسد بین اینترنت و دگرگونی همبستگی وجود دارد

جدول شماره (۵) نتایج آزمون همبستگی پیرسون بین حوزه عمومی اینترنت و دگرگونی

آزمون آماری	حوزه عمومی اینترنت و دگرگونی
ضریب همبستگی اسپیرمن	۰/۳۷
سطح معناداری	۰/۰۶۹
تعداد معتبر	۳۰۲

طبق جدول شماره (۵) ضریب همبستگی بین کنش دگرگونی و حوزه عمومی اینترنت ۰/۳۷ بوده که همبستگی ضعیفی است و رابطه معناداری بین حوزه عمومی اینترنت و دگرگونی وجود ندارد و فرضیه رد میشود و می توان نتیجه گرفت که در داخل گروهها همبستگی از اعتماد و مسئولیت دو طرفه در جهت هدفی از نظم اجتماعی به منظور دگرگونی شخصی و سازمانی وجود ندارد و باید دگرگونی در جامعه واقعی روی ساخت و وظایف آن ایجاد کرد .

فرضیه : به نظر می رسد بین اینترنت و تعلیم و تربیت همبستگی وجود دارد

جدول شماره (۶) نتایج آزمون همبستگی پیرسون بین حوزه عمومی اینترنت و تربیت

آزمون آماری	حوزه عمومی اینترنت و تربیت
ضریب همبستگی اسپیرمن	۰/۲۴۱
سطح معناداری	۰۰۰
تعداد معتبر	۳۰۰

طبق جدول مذکور رابطه حوزه عمومی اینترنت با تربیت سنجیده شده و بین این دو متغیر همبستگی وجود دارد در این باره ضریب همبستگی مستقیم و ضعیف (۰/۲۴۱) بوده طبق رگرسیون انجام گرفته میتوان از روی حوزه عمومی اینترنت میزان تربیت را در بین دانشجویان مورد مطالعه پیش بینی کرد پس انگیزه اطلاع رسانی و آموزش ارزشهای انسانی و مذهبی و ایجاد هیئت تحقیق و مطالعه توسط اینترنت امکان پذیر نیست و باید به تکمیل آن در جامعه واقعی پرداخت .

فرضیه : به نظر میرسد بین حوزه عمومی اینترنت و کنش همبستگی وجود دارد

جدول شماره (۷) نتایج آزمون همبستگی پیرسون بین حوزه عمومی اینترنت و کنش

آزمون آماری	حوزه عمومی اینترنت و کنش
ضریب همبستگی اسپیرمن	۰/۴۱۲
سطح معناداری	۰۰۰
تعداد معتبر	۲۷۴

نتیجه آزمون فرضیه نشان می دهد که بین دو متغیر حوزه عمومی اینترنت و کنش اجتماعی رابطه معناداری وجود دارد و قدر مطلق ضریب همبستگی برابر با ۰/۴۱۲ بوده و بین آنها همبستگی مستقیم و ضعیفی وجود دارد اما باید کنش واقعی و کامل را در نهاد های واقعی جستجو کرد و افراد رفتار مشخص خود را در درون آن بنا کنند .

نتیجه گیری

این مقاله نمونه هایی از جنبه های مثبت و منفی دنیای مجازی را در ابعاد سیاسی ، فرهنگی، اجتماعی آن مطرح کرده ، گر چه بیشتر روی جنبه های نگران کننده استفاده از دنیای مجازی تکیه کرده است.

به نظر دانشمندان علم الاجتماع انتقال محیط های واقعی به محیط های مجازی نظیر اینترنت که دریایی از کنش غیر قابل کنترل ولی در عین حال قابل دستکاری را می سازد گرایش خطرناکی است با توجه به جمعیت جوان کشور و گسترش روز افزون کاربران ایرانی اینترنت پژوهش حاضر موضوع تأثیر فضای مجازی اینترنت بر کنش اجتماعی جوانان را انتخاب کرده که مهمترین نتایج آنها در محورهای زیر مورد بحث و بررسی است:

- برخلاف تصور رایج ، تفاوت در ویژگی های فردی چون (تحصیلات ، سن ، تأهل) چندان تأثیری در بروز کنش اجتماعی افراد مورد بررسی نشان نداد .

- در بررسی میزان میانگین کسانی که از اینترنت فقط اطلاعات گوناگون را مورد استفاده قرار میدادند در مقایسه با میانگین سایر کاربرد های اینترنتی از مقدار بیشتری برخوردار بود اما رابطه معنی داری بین این دو مشاهده نشد .

- در این پژوهش رابطه معنی داری بین حوزه عمومی اینترنت و وکالت و سازماندهی وجود دارد ولی جهت جوابگوی نیازهای اجتماعی آنان مواردی از جمله استقلال طلبی - هویت جویی و نشاط را نیز باید تقویت کرد.

- در رابطه با حوزه عمومی اینترنت و خدمات ، رابطه ضعیفی وجود دارد و اینترنت و فضاهای مجازی نتوانسته متغیر مهم در رفتارهای خیرخواهانه را مورد تأکید قرار دهد و به منظور تقویت باور به رفع نیازهای آنی گروههای نیازمند ، حضور در برنامه های ملی داوطلبانه جوانان و سیستم شبکه ای جوانان ، ضروری می نماید .

- تحلیل داده ها ارتباط چندان قوی بین حوزه عمومی اینترنت و آگاهی اجتماعی را نیز نشان نمی دهد و از اینرو اینترنت توانایی آگاه ساختن عموم و قدرت نقد و انتقاد را بوسیله پیغام دادن ایجاد نمیکند و همچنین نقش بسیاری در ایجاد مشارکت سیاسی منسجم افراد ندارد .

- نتایج تحقیق رابطه ضعیفی بین حوزه عمومی اینترنت و تعلیم و تربیت را آشکار ساخت بنابراین انگیزه اطلاع رسانی و آموزش ارزشهای انسانی و مذهبی و ایجاد هیئت های تحقیق و مطالعه به منظور گروههای شغلی مختلف کاملاً توسط اینترنت امکان پذیر نیست و باید به تکمیل تعلیم و تربیت اجتماعی در جوامع واقعی پرداخت .

- نتیجه دیگر تحقیق حاکی از آن است که بین اینترنت و دگرگونی رابطه معنادار و همبستگی کمی وجود دارد و در داخل گروهها همبستگی از اعتماد و مسئولیت دو طرفه در شماری از اجتماعات

بزرگ کم بوده و جهت دگرگونی دائم روی ساخت و وظایف آن نیاز به ایجاد این تغییرات وجود دارد.

با توجه به نتایج تحقیق و در بررسی نظرات اندیشمندان، اینترنت بی طرف و خنثی نیست هم فرصت و هم تهدید است اینترنت را باید پذیرفت و از آن بهره گرفت با وجود آنکه این تکنولوژی تا اندازه ای در کنش اجتماعی تأثیر گذار است، اما کنش های واقعی را باید در فضاها و نهاد های واقعی جستجو کرد آردنو برخی از آسیب های اجتماعی را به دلیل قطع روابط افراد از جامعه یا نهاد های سنتی و واقعی میدانند بلومر تأکید می کند نهادها در کنش واقعی اثرگذارند و این کنش نه به خاطر نهاد ها بلکه بخاطر ایجاد شرایطی که افراد رفتار مشخص خود را در درون آن بنا می کنند.

در نتیجه این احتمال وجود دارد که اینترنت در ارتباط با مبادلات و تعاملات جمعی آفلاین مورد استفاده قرار گیرد ولی الزاماً این کنش های اجتماعی کافی به نظر نمی رسد بطوریکه افرادی بدلیل انتقال کنشها در قالب کنش مجازی به محیطی که تقریباً هیچ کنترلی بر آن نداریم و در گروههای جمعی آنلاین ارتباط دارند ممکن است به سازمانها و کلوب های محلی بپیوندند ولی تمایلی به پذیرش نقشهای عملی برای انجام کنشی نداشته باشند نتیجه اینکه اینترنت در مقایسه با زندگی آفلاین جهت برقراری ارتباط به لحاظ جمعی بسیار ضعیف تر است و جامعه واقعی نیازمند به سازماندهی گسترده با مدل بومی و هماهنگی با ساخت و بافت فرهنگی خود به منظور حضور داوطلبانه و شبکه ای - اجتماعی جوانان در فعالیتهای سالم و شایسته اجتماعی است. بنابراین حضور اجتماعی می تواند در محیط های سنتی همچون مساجد و تکیه ها و قهوه خانه ها یا سفره خانه ها و نمونه مدرن آن رستوران ها و یا محیط های دیگری چون کتابخانه ها، فرهنگسراها، پاتوق های فرهنگی و هزاران محیط کوچک و بزرگ دیگر اتفاق بیفتد و هر یک از این محیط ها بما کمک میکند که بتوانیم جامعه را بسوی شکل گیری بیشتر همبستگی و استحکام بافت هایش پیش ببریم.

پیشنهادها

با عنایت به نقش بسیار حساس رسانه های نوین بویژه اینترنت پس از انجام یافتن تحقیق، پیشنهاد هایی اجرایی و پژوهشی برای محققان و مسئولان اجرایی ارائه می شود:

پیشنادهای اجرایی

۱- ترغیب صاحب نظران و مجریان به همکاری با محققان در اجرای تحقیقات علمی مرتبط با فضاهای مجازی و کنش اجتماعی.

تأثیر فضا های مجازی بر کنش اجتماعی جوانان دانشجوی دختر با تاکید بر اینترنت..... ۱۵۱

۲- کمک به گسترش و ایجاد روابط نهادهای مدنی جوانان بصورت عملی جهت تقویت کنش های اجتماعی جوانان در دنیای واقعی آنان .

۳- ایجاد و گسترش سازماندهی اجتماعی سنتی در کنار جوامع مجازی از جمله انجمن های اسلامی ، مساجد ، سازمان دانش آموزی ، جوانان هلال احمر در جهت تربیت شهروند آینده ؛ شکل دهی و پرورش عقاید .

۴- آموزش درجهت تقویت رفتارهای عقلانی ، حس همدردی نسبت به انسانیت ، تقویت احساس هویت ملی ، کسب تصویر واقعی از دنیای خارج در کنار دنیای مجازی .

پیشنادهای پژوهشی

۱- به منظور بررسی کنش اجتماعی جوانان متأثر از فضای اینترنت در سایر استانها پژوهشی مشابه صورت گیرد .

۲- پژوهشگران و صاحب نظران ایرانی خود به تهیه تستهای برای سنجش کنش اجتماعی در بعد نظری و عملی اقدام کنند .

۳- استفاده از روش های مقایسه ای و روشهای کیفی همراه با مصاحبه عمیق میتواند محقق را به نتایج مشخصی از تأثیر اینترنت بر کنش اجتماعی جوانان برساند .

۴- حوزه های مختلف امکانات اینترنت بر ابعاد کنش اجتماعی به عنوان موضوع تحقیق مورد بررسی قرار گیرد .

۵- مقایسه مدل سازماندهی سنتی با سازماندهی جوامع مجازی .

پی نوشت ها

1- bill Gates	6- Public Sphere
2- Christopher E.Sanders	7- Hypersegmentation
3- virtual	8- massification
4- Reimer	9-comput , count
5- Public Space	

منابع

- انصاری، منصور (۱۳۸۱). اینترنت و دموکراسی . ماهنامه گزارش گفتگو . شماره ۵ . سال اول پاتریشیا، ولیس (۱۳۸۲). روانشناسی اینترنت . ترجمه فضل الله فنادی . تهران: انتشارات دانشگاه کمبریج ، موسسه انتشاراتی ایران نو
- تامپسون (۱۳۸۰). رسانه ها ومدرنیته : نظریه اجتماعی رسانه . ترجمه مسعود اوحدی. تهران : نشر سروش ، جهانگرد، نصرالله (۱۳۸۰). گزارش روندبرگزاری اجلاس جهانی سران در باره جامعه اطلاعاتی WSIS و مشارکت ایران ژنو). تهران : شورای عالی اطلاع رسانی ، دبیرخانه ،

- خاکی، غلامرضا (۱۳۷۸). **روش تحقیق با رویکرد پایان نامه نویسی**. چاپ اول
دوران، بهزاد (۱۳۸۱). "تأثیر فضای سایبرنتیک بر هویت اجتماعی". پایان نامه دکترای جامعه شناسی، دانشکده علوم
انسانی دانشگاه تربیت مدرس تهران
- ساروخانی، باقر (۱۳۷۷). **روشهای تحقیق در علوم اجتماعی**. جلد دوم. تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات
فرهنگی،
- عبادی، رحیم (۱۳۸۳). **فناوری اطلاعات IT و آموزش و پرورش**. تهران: موسسه توسعه فن آوری آموزشی مدارس
هوشمند،
- عطاران، محمد (۱۳۸۳). **جهانی شدن فناوری اطلاعات (IT) و تعلیم و تربیت**. تهران: موسسه توسعه فناوری
آموزشی مدارس هوشمند،
- کوثری، مسعود (۱۳۸۵). **اینترنت و زندگی روزمره**. تهران: انتشارات دلارنگ،
- کاستلز، مانوئل (۱۳۸۵). **عصر اطلاعات (اقتصاد - جامعه - فرهنگ)**. ترجمه حسن چاوشیان. تهران: طرح نو،
روشه، گی (۱۳۷۶). **جامعه شناسی پار سونز**. ترجمه عبدالحسین نیک گوهر. تهران: موسسه فرهنگی انتشارات تبیان،
سازمان ملی جوانان "مجموعه مقالات فرهنگ در عصر جهانی شدن آشنایی با دستاورد های پژوهشی، معاونت
مطالعات و تحقیقات " زمستان
- مایکل و هیل (۱۳۸۱). **تأثیر اطلاعات بر جامعه**. ترجمه محسن کاریزی. تهران: نشر چاپار،
- معینی علمداری، جهانگیر (۱۳۸۵). **تأثیر هویتی اینترنت**. تهران: انتشارات محراب قلم،
- مهدی زاده، سید محمد (۱۳۸۳). **سایبرنت و حوزه عمومی**. فصلنامه رسانه. شماره ۳، سال پانزدهم
- میرزایی، خلیل؛ سرابی، علی (۱۳۸۵). **کاربرد آمار و spss در علوم انسانی**. تهران: انتشارات دانشگاه تهران. چاپ اول
- Blackwell (1989). **Economic estruturing and the urban Regional process**. Oxford:
oxford university press,
- Casapulla.G ... [et.al] (2001). **Community network and access for alli**
- Kontinen ,Esa(2003) **Department of Social Sciences**. Publishing Unit, University of
Jyvaskyla,
- Gastells, Manuel. **the information city information technology**.
- Papacharissi.Z,(2004). **The virtual sphere: The internet az a public sphere , in The
information society reader , Edited by Frank Webster**. London and New York
:Routledge,